

Uppföljningsrapport kommunikation i Västra Götaland utan stöd av fax

1. Bakgrund

SITIV har fattat beslut om att ersätta informationsöverföring via fax med att i stället läsa handlingar i Nationell Patientöversikt - NPÖ i samband med utskrivning från slutenvården. Se [Missiv](#). Uppdraget hanteras av GITS genom ett stegvist införande. Se [Uppdragshandling](#). Under 2017 genomfördes en pilot i Fyrbodalen, som initierats av kommunerna, i syfte att ersätta fax mellan kommuner och NU-sjukvården. Piloten föll väl ut och ligger till grund för beslutet. Piloten visade på behov av [rutin](#) för samtycke, snabbare hantering av slutanteckningar på sjukhuset (vilket numer stöds genom överenskommelsen) samt hantering av handlingar som inte finns tillgängliga i NPÖ.

Syfte

Syftet med ett breddinförande är att skapa en säker kommunikation och att effektivisera nuvarande arbetssätt genom att sluta faxa epikriser mellan huvudmännen i samband med vård och omsorgsplanering.

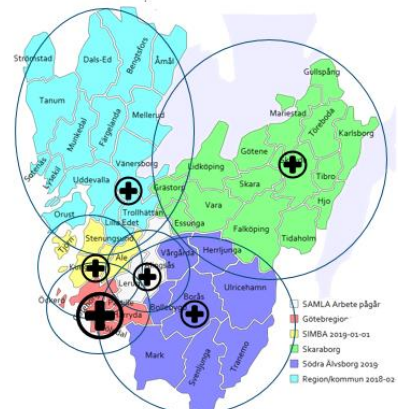
Effekt mål

- Minskad tidsåtgång i verksamheterna för kommunikation av informationskänsliga handlingar med minst 50 %.
- Tillgång till information i snabbare utsträckning leder till ökad patientsäkerhet och minskade kostnader samt minskat lidande vid upprepade provtagningar.

2. Projektstatus

2.1. Förutsättningar

Arbetet utgår i huvudsak från vårdsamverkansstrukturen och är avgränsat till in- och utskrivningsprocessen. Målet är att utifrån respektive sjukhus, tillsammans med de kommuner och primärvårdsenheter som berörs, ersätta fax av handlingar med att i stället läsa i NPÖ. Vid behov kan arbetet delas in i två faser där kommunerna går före och primärvården kommer i fas 2. Kommunerna har kommit längre i användningen av NPÖ. Idag är 44 kommuner anslutna som konsumenter via eget journalsystem och förhoppningsvis kommer ytterligare 2 att vara anslutna Q2 2019 (båda i Södra Älvsborg). Innan 2020 väntas ytterligare 1-2 kommuner vara anslutna. Göteborg stad och ev Öckerö kommer inte att ansluta eget system. Flertalet privata vårdgivare ansluter sina egna journalsystem under 2019. Uthopp från SAMSA som

erbjuds sedan början av året skapar ytterligare en möjlighet att nå NPÖ i samband med utskrivning från slutenvården.

Ingen kommun är idag producent till NPÖ. Inventering av vilka förutsättningar som finns för att ansluta kommuner har inletts. Förutsättningarna varierar, dels beroende på leverantörernas förmåga att ansluta till NPÖ och dels behov av utveckling/uppgradering av systemen men även på kostnader och resurser i kommunerna. Även FVM påverkar kommunernas ställningstagande och vägval. Ett gemensamt arbete kring informatik och begrepp ska inledas under hösten för att få en samsyn kring dokumenthanteringen.

Förutsättningarna för primärvården skiljer sig mellan privata vårdgivare och Närhälsan. Närhälsan har haft tillgång till NPÖ sedan 2013 och varit producent sedan 2016 medan merparten privata vårdgivare inte varit anslutna. Under hösten 2018 fick Närhälsan ytterligare en möjlighet att nå regionens journalanteckningar i Melior via SieView.

Många privata vårdgivare förväntas dock vara anslutna under 2019. De faktorer som påverkar förutsättningarna att bli konsument och producent är dels förmågan hos leverantörerna, vilken information som kan produceras och Ineras kapacitet att hantera alla ärenden. Även kostnaderna för anslutning bör lyftas fram i detta sammanhang.

2.2. Nuläge delregion

SIMBA: Samordningsgruppen enades om att sluta faxes de handlingar som finns tillgängliga i NPÖ i samband med utskrivning från slutenvården fr.o.m. 2019-01-01. Primärvården har framfört svårigheter med behörigheter och frågetecken när det gäller samtycke. SIMBA har valt att omprioritera sitt beslut 26 april. Sjukhuset faxar numer till vårdcentralerna. Ett tydligt uttryckt behov, från några vårdcentraler, är att få tillgång till patienthistoriken i det egna systemet i stället för att logga in i andra system. Berörda kommuner stöder fortsatt beslutet.

Privat vårdcentral: Vårdcentralerna har olika driftsformer och kan fritt välja eget journalsystem. Det handlar inte om ovilja att sluta faxes utan olika förutsättningar för att ansluta sig. Utmaningen är teknisk kompatibilitet med vårdcentralens egna journalsystem. Utan fax fungerar inte praktiken. Utskriftsfunktion saknas i NPÖ. En annan viktig synpunkt är att läkarna inte har tid att arbeta i två system samtidigt för att hitta information kring patienten.

SAMLA: Inriktningsbeslut att sluta faxes initialt från 1 april, med förbehåll att alla privata vårdcentraler hade tillgång till NPÖ. Geografisk närhet till kommunerna Herrljunga och Vårgårda beaktad. I maj fattades ett beslut om att avvakta och invänta Södra Älvsborg och vad som sker regionalt. Diskussion pågår om delregional rutin för vad som måste faxas oavsett. Kommunerna vill inte få dokumentation faxad som finns i NPÖ.

Södra Älvsborg: Ambitionen är att alla parter skall vara anslutna till NPÖ till den sista juni. Därefter ska beslut tas om när fax ska ersättas i samband med in och utskrivningsprocessen. Tekniska svårigheter har uppmärksamats. En privat vårdgivare har journalsystemet Prof Doc som inte är kompatibelt. Flera vårdcentraler byter till journalsystemet Asynja VISP. Några kommuner arbetar dels mot Södra Älvsborgs sjukhus och dels mot Alingsås sjukhus. MAS/MAR nätverket har fått ett uppdrag att utreda vilka konsekvenser det blir om sjukhuset slutar faxes.

Skaraborg: Kommunerna har inte tagit något beslut i samverkan med sjukhus och primärvård. Kommunerna använder NPÖ i stor omfattning. Alla Privata vårdcentraler, procentuellt liten del, är ännu inte anslutna till NPÖ.

Fyrbodals: Genom piloten slutade NU-sjukvården att faxes de handlingar som finns tillgängliga i NPÖ till kommunerna 1 februari 2018. Vårdcentralerna ställer krav på fortsatt fax/pappersformat av slutanteckningar, läkemedelslista mm som sedan skannas in i eget journalsystem.

Göteborgsområdet: Ledningsgruppen (LGS) har inte fattat något inriktningsbeslut och efterfrågar mer information från övriga delar i regionen – möjligheter och utmaningar. Regionen deltar i [nationella utvecklingsprojekt kring säker digital kommunikation](#) och frågan om krypterade mail har lyfts från SU. Merparten av kommunerna är inte anslutna till NPÖ.

2.3. Frågor på vägen

Hantering av samtycket upplevs som otydligt från primärvårdens sida. Ett arbete kring en regional riktlinje har därför inletts. En funktion i SAMSA har lyfts fram som ett alternativ, där samtycket skulle vara en obligatorisk fråga.

Tillgång till all dokumentation i eget journalsystem har påtalats som mycket viktigt från primärvården. Detta för att få en helhetsbild kring patienten. Att hoppa mellan olika system är tidskrävande och skapar merarbete framförallt för läkare. Primärvården ser ett behov av utskrift från NPÖ. Här lyfts alternativet att invänta FVM som lösning. Även möjligheten att bifoga bilaga i SAMSA kan vara en framgång. Vissa kommuner har uttryckt att de behöver dubbeldokumentera mer genom att inte få informationen via fax.

Utskriftsfunktion saknas i NPÖ.

Avsaknad av all dokumentation i NPÖ är ytterligare ett hinder då dessa måste hanteras fysiskt; läkemedelsordinationerna/läkemedelslista och instruktioner. Även provsvar, dokumentation i rätt tid, osignerad dokumentation lyfts fram.

Ojämlighet i primärvården: Privata vårdgivare som har avtal med regionen måste ha samma tillgång som den offentliga vården till samma kostnad.

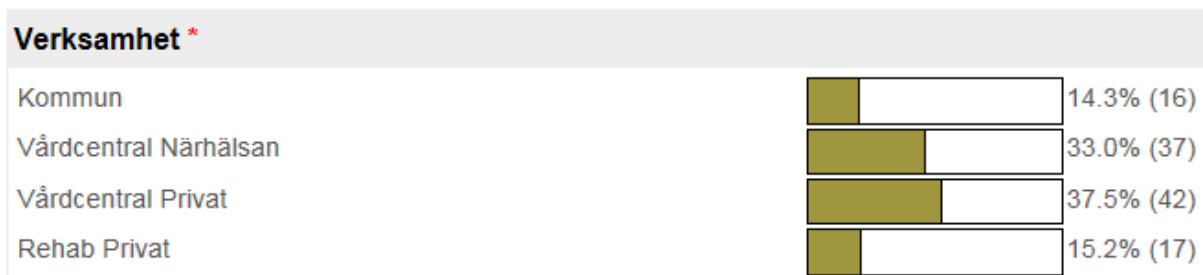
3. Resultat från uppföljning

En enkätundersökning genomfördes under maj 2019. Enkäten vände sig till kommuner och primärvården. Idag finns 49 kommuner och 327 primärvårdsenheter. Enkäten gick ut till merparten av dessa, dock gick inget utskick ut till Skaraborgs 15 kommuner efter dialog med vårdsamverkan. Totalt inkom 112 svar via enkäten samt några svar via epost.

De parametrar som bedömdes relevanta att följa upp var:

1. Användning och tillgång till NPÖ
2. Hur väl processerna fungerar
3. Utbildning – kompetensbehov

Fördelning av antal svar

Är din verksamhet ansluten till NPÖ via eget verksamhetssystem idag?

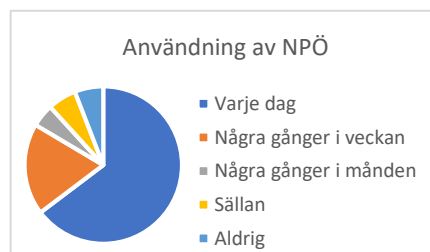

Merparten av de som svarat uppger att de är eller planerar att anslutas till NPÖ under 2019. Här ska noteras att inte alla systemleverantörer kan erbjuda möjlighet att ansluta sina system till NPÖ.

1. Användning av NPÖ idag

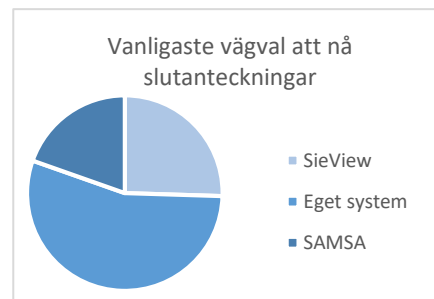
Om din verksamhet är användare av NPÖ idag, hur ofta använder ni NPÖ?

Cirka 85% använder NPÖ dagligen eller några gånger i veckan.

Används något av följande alternativ för att ta del av information från annan vårdgivare?

- SieView är ett system som gör det möjligt för Närhälsan att läsa information i Melior utan att gå till NPÖ.
- Uthopp från SAMSA är en lösning som lanserades i början av året och som ger alla parter tillgång till NPÖ för de patienter som är SAMSA-ärenden. (under förutsättning att det finns samtycke, medarbetaruppdrag och patientrelation)
- Uthopp från eget system är det vanligaste alternativet.

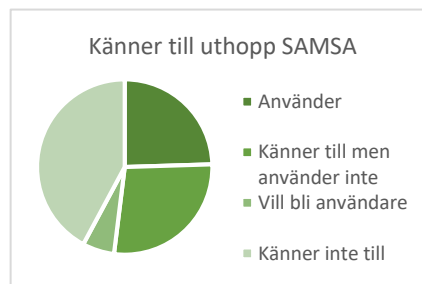

Uthopp från eget system är det vanligaste alternativet

Kännedom om uthopp från SAMSA

Fler informationsinsatser bör genomföras för att öka kunskapen om att nå NPÖ via SAMSA.

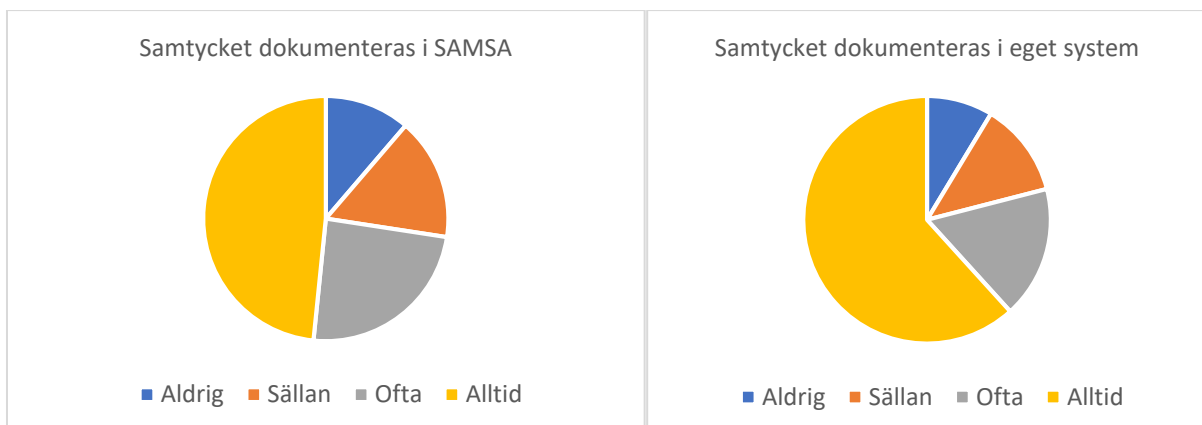
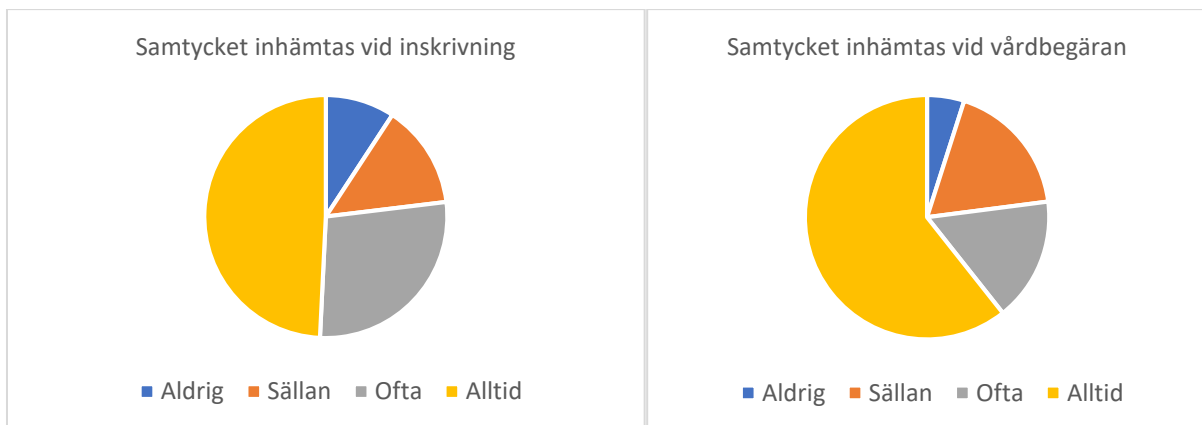
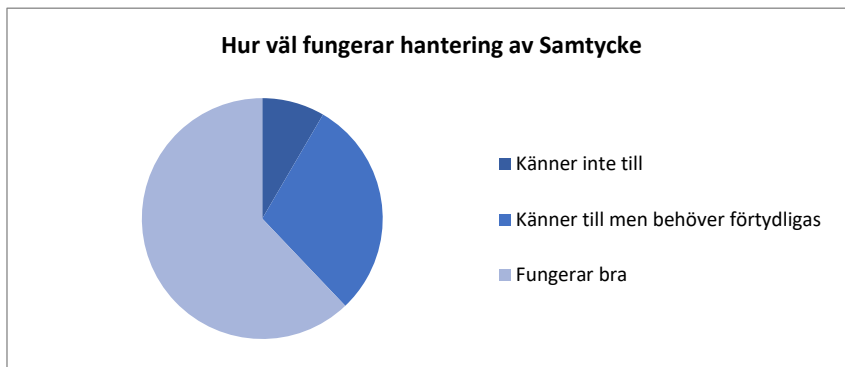
En riktlinje/lathund bör tas fram.

2. Hur väl fungerar informationshanteringen vid in- och utskrivningsprocessen?

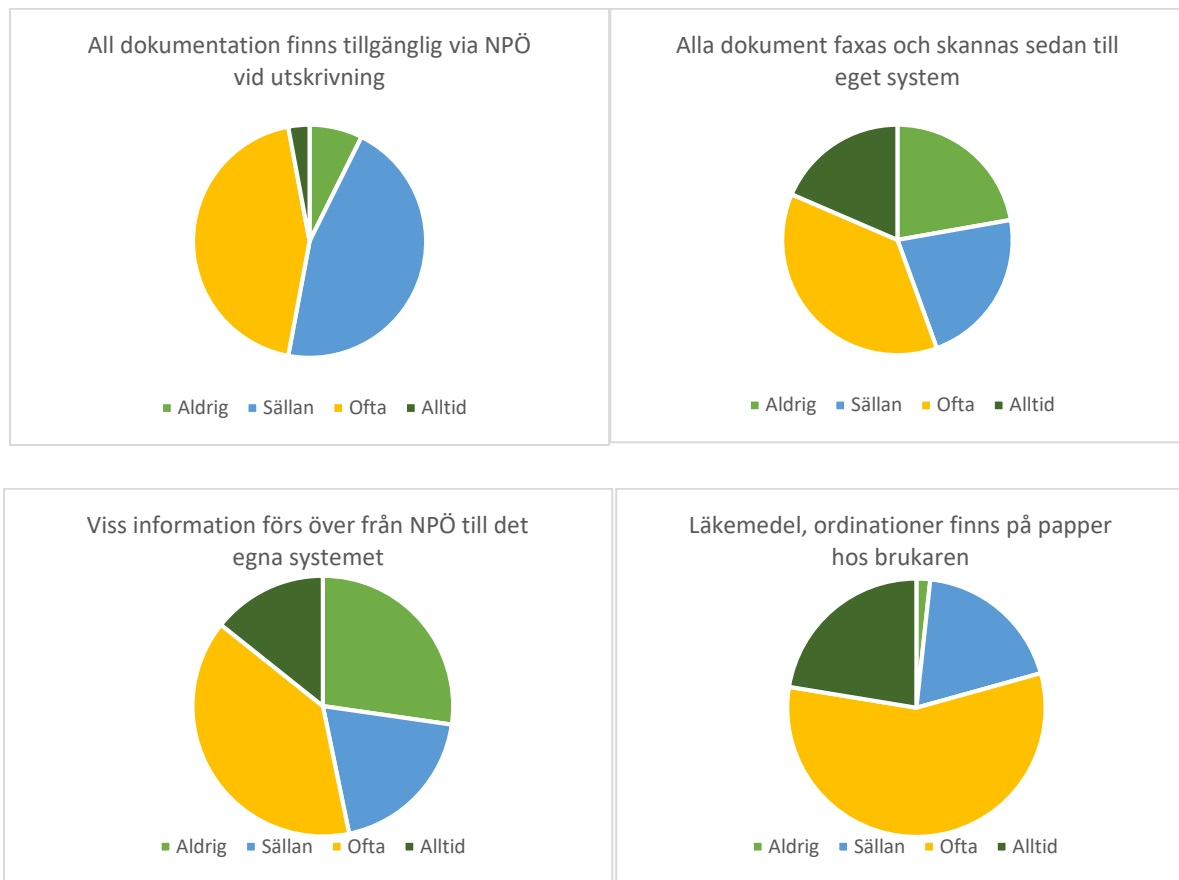
Samtycke, tillgänglighet, för lite information i NPÖ, dubbelarbete, ingen utskrivningsfunktion är några av de problem som lyfts fram i samband med att ersätta fax av journalhandlingar med att i stället läsa dem i NPÖ. Om man utgår från att NPÖ är en del i sammanhållen journalföring, hur väl stämmer följande påståenden överens med hur processen fungerar idag.

Hur fungerar samtyckeshantering?

Drygt 75 % uppger att samtycket ofta eller alltid inhämtas vid inskrivning eller vårdbegäran samt att samtycket dokumenteras i SAMSA och i eget system. (Sjukhusen ingår inte i denna undersökning)

Dokumenthantering

Mer än hälften uppger att dokumentationen aldrig eller sällan är klar vid utskrivning (vilket även strider mot överenskommelsen). Hanteringen bör följas upp för att säkerställa processen men ligger utanför uppdraget. Inget sjukhus är med i enkäten. Faxhanteringen är fortsatt stor i Västra Götaland framför allt till primärvården. Detta beror dels på att inte alla parter haft tillgång till NPÖ men också förutsättningen att förändra arbetssättet. Uthopp från SAMSA ger stöd i processen men behöver tydliggöras och spridas.

3. Sammanfattning

Merparten av kommunerna är anslutna som konsument och använder NPÖ dagligen. De har svarat att samtyckeshantering fungerar bra och att det ofta eller alltid inhämtas både vid vårdbegäran och inskrivning. Samtycket dokumenteras ofta eller alltid i SAMSA och alltid i det egna systemet. Fax används i ganska liten skala. Viss dokumentation förs över till det egna systemet. Läkemedel och ordinationer finns på papper hos patienten.

Närhälsan är ansluten både som konsument (läsa) och producent (visa) och använder NPÖ i huvudsak dagligen. Flest väljer att nå Melior via SIEview men även uthopp från Asynja Visp används i ganska hög grad. Uthopp från SAMSA används sällan.

- 65% har svarat att samtyckeshantering fungerar bra medan övriga vill att hanteringen förtydligas vilket även gäller information till patient.
- 75% anser att samtycket inhämtas ofta eller alltid vid inskrivning och 90% vid vårdbegäran. Samtycket dokumenteras ofta eller alltid i SAMSA och i det egna systemet.
- 50% uppger att dokument ofta eller alltid faxas och skannas in i eget system.

- 50% har svarat att all dokumentation aldrig eller sällan finns tillgänglig vid utskrivning.

Beträffande samtycket för närhälsan kan här noteras att: "Inom en vårdgivare gäller s.k. inre sekretess vilket ger möjlighet att ta del av patientuppgifter från andra vårdenheter om dessa inte spärrats av patienten. Enligt patientdatalagen får den som arbetar hos en vårdgivare ta del av dokumenterade patientuppgifter endast om han eller hon deltar i vården av patienten eller av annat skäl behöver uppgifterna för sitt arbete inom hälso- och sjukvården". (Undantag finns)

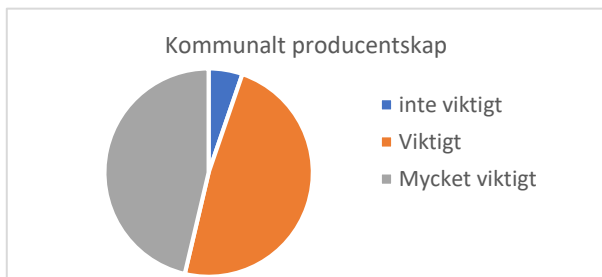
Privat vårdcentral: Cirka 60 % av de som svarat är idag anslutna till NPÖ och använder det dagligen eller några gånger i veckan. Ytterligare ca 15 % planerar att ansluta sig till NPÖ under 2019. 2 kommer inte att ansluta eget system. Övriga verksamheter för dialog kring ett eventuellt införande. Cirka 20 % använder uthopp från SAMSA.

- 60 % tycker att samtyckeshantering fungerar bra.
- 75% uppger att samtycket inhämtas vid inskrivning och vårdbegäran samt dokumenteras i SAMSA.
- 65 % uppger att samtycket dokumenteras i eget system.
- 65% menar att dokumentationen aldrig eller sällan finns tillgänglig vid utskrivning.
- 60 % tar emot handlingar via fax som sedan skannas in i eget system.

För **privat rehab** är siffrorna något lägre.

Behovet av kommunal information i NPÖ

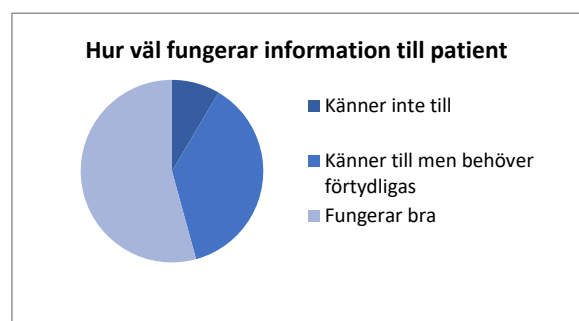
Hur viktigt är det att kommunerna blir producenter till NPÖ? (Det är i första hand ADL, funktionstillstånd och vårdplaner som kan produceras)
Nästa alla som svarat anser att kommunal information är viktigt att nå via NPÖ.

4. Kompetens och utbildningsbehov

Förutom samtyckeshantering finns det vårdgivare som kan behöva informationsmaterial till patient och medarbetare samt utbildning i logg-hantering. I enkäten uppges även behov av

- Allmän utbildning kring NPÖ
- Beskrivning om vilken information som finns tillgänglig
- Genvägar
- [Regelverk](#)

Fler områden och frågor som efterfrågas:

- Hur snabbt kommer en text in? **SVAR:** Du kan läsa informationen i realtid dvs i skrivande stund.
- Processerna hur NPÖ skall användas. **SVAR:** uppdraget omfattar endast in och utskrivningsprocessen
- Bra med gemensamma broschyrer på olika språk.
- Samma information till vårdgivare och vårdtagare i hela Västra Götaland
- Hur information hanteras för barn som har skyddad identitet. **SVAR:** I NPÖ visas ingen journalinformation på patienter som har skyddad id. Alla patienter som har sekretessmarkering hos Skatteverket filtrerar vi bort så att ingen info visas. Gäller både barn och vuxen.

- Alla ska ha tillgång till NPÖ och alla bör bli producenter.
- Behov av fler informationsmängder: labbsvar, provsvar, röntgensvar
- Gemensamt journalsystem
- Utskriftsfunktion **SVAR**: Tanken med NPÖ är att läsa handlingar vid källan. Utskriftsfunktion är inte aktuellt
- Signerad dokumentation. SVAR: det framgår tydligt vilken information som är signerad. Förutsättningar för att dokumenten ska signeras påverkas av arbetssätt, arbetsbelastning osv
- Sökmöjlighet.
- Invänta Millenium. SVAR: Här behöver samverkan mellan SAMSA, NPÖ och FVM stärkas.

Det finns idag flera kanaler som ger svar på några av frågorna. (Kan behöva ses över för att förenkla kommunikationen för verksamheterna) tex:

- På vårdgivarwebben.se finns samlad information om [Journal via nätet – och NPÖ](#) samt [Läkemedesförteckningen](#)
- På gitsvg.se/npö finns samlad information om NPÖ: [Allmän utbildning kring NPÖ](#)
- På 1177.se finns information om [journal via nätet](#) som vänder sig till vårdtagaren
- [På Inera.se finns allt om NPÖ](#)

Övriga synpunkter

Problem som lyfts fram är

- Ansluta eget journalsystem
- NPÖ upplevs som oöverskådligt
- Svårt att komma in
 - Behörighetsproblem
 - Saknar patientrelation
- Lättare inloggning
- Dubbla dokument från NU-sjukvården
- Bättre dialog med VGR IT

4. Slutsatser och fortsatt arbete

Det är viktigt att samtycket inhämtas tidigt i processen och dokumenteras i SAMSA för att ge alla inblandade parter möjlighet att planera fortsatt vård. Samtycket kan med fördel även dokumenteras i det egna systemet för att förenkla nåbarheten.

Förslag på åtgärd: En ny övergripande regional riktlinje tas fram som tydliggör hanteringen av samtycket.

Fax till primärvården och kommunerna

Sjukhusen visar stort intresse av att ersätta faxes av handlingar i samband med utskrivning från slutenvården. Hittills har NU-sjukvården, Alingsås (utom Vårgårda) och Kungälv's sjukhus slutat faxes till kommunerna. Kungälv's sjukhus slutade faxes handlingar även till primärvården vid årsskiftet men backade på detta beslut den 26 april med beslutet:

”Samordningsgruppen i SIMBA omprövar sitt beslut om att epikriser från slutenvård görs tillgängliga via NPÖ. Orsaken är att ny kunskap tillkommit sedan beslutet togs. Det finns användare som inte har behörighet till NPÖ och möjligheten att skriva ut dokument direkt från NPÖ saknas eftersom det är ett ”titt-verktyg”. Läkare inom primärvården upplever det svårt att följa ett patientförlopp. Eftersom utskriftsfunktion

saknas i NPÖ försvinner möjligheten att scanna in epikrisen i patientens journal. Vidare är samtyckesfrågan oklar och bör förtydligas regionalt.

Beslut: Samordningsgruppen fattar beslut om att kopia på epikris skickas via fax till berörda verksamheter den dag patienten skrivs ut från slutenvården.

Sjukhusrepresentanterna hade gärna sett att samordningsgruppen hållit kvar vid beslutet som togs i september 2018”.

Detta beslut gäller inte berörda kommuner.

Kommentar: Västra Götaland är ett stort område med många aktörer. Även om rutiner och riktlinjer är samma så varierar organisation, arbetsätt och resurser i verksamheterna. Detta måste beaktas i ett förändringsarbete. Utgå från vårdsamverkansstrukturen.

Förslag till åtgärd: Ge ökat stöd till verksamheterna genom tydlig instruktion/utbildning och informationsmaterial men även vid behov ”på platsen information” om så efterfrågas. En fasindelning kan ev snabba på processen där kommuner ingår i etapp 1 och primärvården i etapp 2. Invänta så att samtliga primärvårdsenheter har börjat använda NPÖ via eget system eller via uthopp SAMSA. (Gäller i första hand privata vårdgivare). Fortsatt dialog med leverantörerna.

Kommentar: Ha respekt för de verksamheter som inte har förutsättningar att förändra arbetsättet i dagsläget. Alla måste kanske inte med från början men heller inte stoppa de som vill komma igång.

Kommunalt producentskap

Inventering av förutsättningar för kommunalt producentskap har inletts. Förutsättningarna varierar dels beroende på leverantörernas förmåga att ansluta till NPÖ och behov av utveckling/uppgradering av systemen och dels på kostnader och resurser i kommunerna. Även FVM påverkar kommunernas ställningstagande.

Förslag till åtgärd: Ett gemensamt arbete kring informatik och begrepp ska inledas för att få en samsyn kring dokumentationshanteringen.